

**ÇANAKKALE'DE İNGİLTERE'NİN "AE-2" NUMARALI
TAHT'EL-BAHR (DENİZALTI)'INI BATIRAN
"SULTAN HİSAR" SÜVARİSİ (RIZA BEY'İN HATIRATINDAN)**

**Yrd.Doç.Dr. Durmuş YILMAZ (*)
Yrd. Doç. Dr. Yaşar BEDİRHAN (**)**

"Güneşin erken doğduğu topraklardan geldiler, güneşin doğduğu yere dönmediler. Dünyanın en büyük su yolunu da kimselere vermediler. Canları pahasına... Burası vatan dediler. Kanımızla aldık, kanımızla yazdık..."¹

Osmanlı İmparatorluğu'nun bir oldu bitti sonucu alelacele sokulduğu Birinci Dünya Savaşı'nda, en büyük ve en kanlı çarpışmaların meydana geldiği cephe hiç şüphesiz ki Çanakkale cephesi olmuştur. Merhum Mehmet Akif'in de ifade ettiği gibi **"ufacık bir kara"** parçası olan Gelibolu Yarımadası'nda yaklaşık dokuz ay süren Çanakkale harbinde, ordumuz 252 binin üzerinde şehit vermiştir. Kara savaşlarında düşman siperleri ile Türk siperleri arasındaki mesafenin kimi yerlerde sekiz metreye kadar düştüğü ve dolayısıyla karşılıklı pek çok süngü hücumunun yaşandığı düşünüldüğünde, Çanakkale savaşlarının dehşet ve büyüklüğü daha da iyi anlaşılacaktır.

Anafartalar kahramanı Mustafa Kemal Paşa, bu savaşlarda Türk askerlerinin cansiperane nasıl mücadele ve müdafaa yaptıklarını, bu yiğit Türk evlatlarının nasıl bir ruh kuvvetine sahip olduklarını Ruşen Eşref'e şöyle anlatır:

(*) Selçuk Üniv. Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi A. B. D. Öğretim Üyesi

(**) Selçuk Üniv. Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi A. B. D. Öğretim Üyesi

¹ "Çanakkale Geçilmez", Yeni İpek Yolu Dergisi, Sayı 145, Mart 2000, s. 40.

“Yalnız, size Bombasırtı vakasını anlatamadan geçemeyeceğim. Müteakip siperler arasında mesafemiz sekiz metre, yani ölüm muhakkak.... Birinci siperdekiler, hiç biri kurtulamamacasına kâmilten düşüyor, ikincidekiler onların yerine gidiyor. Fakat ne kadar şayan-ı gıpta bir itidal ve tevekkülle biliyor musunuz? Öleni görüyor, üç dakikaya kadar öleceğini biliyor, hiç ufak bir fütur bile göstermiyor; sarsılmak yok! Okumak bilenler, ellerinde Kur’an-ı Kerim, cennete girmeye hazırlanıyorlar. Bilmeyenler kelime-i şahadet çekerek yürüyorlar.Bu, Türk askerlerindeki ruh kuvvetini gösteren şayan-ı hayret ve tebrik bir misaldir. Emin olmalısınız ki Çanakkale Muharebesi’ni kazandıran bu yüksek ruhtur.”²

Çanakkale cephesinin açılmasının bazı sebepleri vardır. Bu sebeplerden birini Osmanlı Devletinin Almanya yanında savaşa katılmasıyla zor durumda kalan İngiltere ve Fransa, Rusya ile doğrudan temasa geçip savaş güçlerini arttırmak, Osmanlı Devletinin Süveyş kanalı ve Hint yolu üzerindeki baskısını kaldırmak, ayrıca Orta Avrupa’ya sızan Alman – Avusturya ordularını arkadan çevirme fikri oluşturur. Bu amaçla en güçlü silahlarla Çanakkale’ye hücum eden “**Haçlı Ordusu**” İstanbul’a kısa bir süre içinde ulaşacağından son derece emindi.³

Boğazlara karşı girişilecek bir deniz hareketi ile İstanbul’un ele geçirilerek Osmanlı Devletinin savaş dışı bırakılması fikri, özellikle İngiliz bahriye nazırı ve sonra başbakan olan Winston Churchill tarafından savunulmuştu. İtilaf devletleri bu hareketle henüz savaşa katılmamış olan Balkan devletlerini de kendi yanlarına çekmeyi hedefliyorlardı.

² Ruşen Eşref; “Mustafa Kemal Paşa’yla Mülakat”, **Yeni Mecmua** 5 – 18 Mart 1915 **Çanakkale Nüsha-i Fevkalâde**, 1918, s. 121 – 143.

³ Ö. Çakır – A. Kılınç, “Bir Çanakkale Şehidinin Hatıra Defterinden”, **Türk Yurdu**, C. 20, Sayı,151, Mart 2000, s. 8 – 11.

Dünya savaşında Sarıkamış hareketinin tamamlandığı bir sırada Çanakkale önlerine gelmiş olan itilaf donanması, Sarıkamış'ta Ruslar'ın sahip olduğu gibi kolay bir başarı elde edeceklerini sanmışlardı. Türk kumandanları ise yine Sarıkamış olaylarını hatırlayarak eğer Çanakkale'de de Türk ordusu benzer bir durumla karşılaşır, Anadolu'da Türklük Davası'nın temelli biteceğini gayet iyi biliyorlardı.⁴

Harbin başladığı günlerde İngiliz kumandanı; askerlerini, hücumu sevk ederken İstanbul'u göstererek: "Askerler ileri! Cennetle aranızdaki mesafe birkaç milden ibaret." der. Avrupa kamuoyu da aynı kanaatle Çanakkale Boğazını geçip İstanbul'u ele geçirmenin bir iki günlük bir mesele olduğu kanaatindedir. Öyle ki, mağlup Boğaziçi'nin ilahi manzarasını intikam nazarı ve zaferle seyretmek üzere Cook adlı bir seyahat şirketi İngilizlere bin adet bilet dahi satar. Oysa Avrupa Çanakkale'ye sevk ettiği zebanilerin karşısına cennet muhafızlarının çıkacağını hiç hesaba katmamıştır.⁵

Batı kaynaklarında "*Gelibolu Savaşları*" adıyla anılan Boğazlara yönelik bu hareketin ilk deniz hücumu, 3 Kasım 1914'de iki İngiliz harp gemisinin Ertuğrul ve Seddülbahir, iki Fransız gemisinin de Kumkale ve Orhaniye tabyalarını bombardıman etmesiyle başladı. Aynı gün Rusya, İngiltere ve Fransa bir biri ardına Osmanlı Devletine resmen savaş ilan etmişlerdi. Bu saldırıyla İtilaf devletlerinin asıl hedeflerinin Boğazlar olacağı işareti alınmış oluyordu. İtilaf devletlerine ait savaş gemilerinin Çanakkale Boğaz istihkamlarına ilk ciddi taarruzu, 19 Şubat 1915'de gerçekleşti. Ama taarruzdan umulan başarı elde edilemedi. Hemen arkasında İngiliz –

⁴ D. Yılmaz, *Osmanlının Son Yüzyılı*, Konya 2000, s. 247-248.

⁵ Ö. Çakır – A. Kılınç, a. g. m. s. 8, Samimpaşazade Sezai, "Çanakkale'ye Dair", *Yeni Mecmua* 5 – 18 Mart 1915 Çanakkale Nüsha-i Fevkalâde, 1918, s. 40-41.

Fransız filosu daha çok savaş gemisiyle boğazın önüne gelerek tekrar saldırıya geçti. Ertuğrul ve Orhaniye tabyaları tahrip edildi.

Taarruzlar daha sonraki günlerde de sürdü. Mart ayının 18'ine kadar hemen her gün, birkaç düşman gemisi, Boğaza girerek Türk istihkamlarıyla dövüşüyor ve geceleri destroyerlerin koruması altındaki mayın tarayıcılar vazife yaparken, iki taraf arasında sabahlara kadar süren çatışmalar oluyordu.

18 Mart 1915 sabahı boğaza giren ve tabyaları topa tutan İngiliz ve Fransız filoları, Çanakkale boğazının iki yakasındaki mevzilerden açılan yoğun ateş ve Karanlık Limana dökülen mayınların etkisiyle, mevcutlarının % 35'ini kaybedip çekilmek zorunda kaldılar. Manevralar sırasında mayınlara çarpan itilaf donanmasının Bouvet, Ocean, İrresistible savaş gemileriyle iki muhrip ve yedi mayın arama gemisi battı; Gaulois ve İnflexible da dahil olmak üzere yedi zırhlı görev yapamaz duruma geldi. Bir torpidobotta aynı akibete uğrayınca İngiliz amirali geri çekilme emri verdi.

Güneş batarken, Türklerin zaferi perçinlenmiş oluyordu. Böylece Çanakkale deniz savaşları sona ermişti. Bu savaşta Türk kuvvetlerinin komutanı Cevad (Çobanlı) Paşa ve Kurmay Başkanı Selahaddin Adil Paşa'ydı.

Çanakkale deniz savaşlarının bittiği ve kara savaşlarının başladığı günlerde İngiliz deniz kuvvetlerine bağlı bir kısım denizaltılar halen Marmara sularında Türk gemilerini tehdit etmeye devam ediyordu. İşte bu hatıratta anlatılan olayda adı geçen İngiliz denizaltısı bunlardan biri olmalıdır.

Hatıratın Yeni Mecmua, 5 – 18 Mart 1915 Çanakkale (Fevkâlâde Nüsha) 1918, de yayımlanan kısmını imlasına dokunmadan, aynen yeni harflere aktardık. Yalnız, ihtiyaç duyan

okuyucuya yardımcı olması açısından günümüzde pek kullanılmayan bazı kelimelerin manalarını parantez içinde kelimenin hemen yanında vermeyi uygun bulduk.

13 Nisan 331- Pazartesi

Şirketin 38 numaralı vapuru Rumeli tarafından Gelibolu'ya doğru iniyordu. Hava güzel ve yaz kadar sıcaktı. Güvertede soyunmuş dökünmüş askerler davul zurna ile oynuyorlardı. O askerler ki, yarın kal'ada düşmanı karşılayacaklar, belki çoğunun ruhları bu ebedi mailiğe karışacaktı. Vapur Marmara'nın mai ve zümrütlü dağların çerçevelediği bu mavi cennetin ortasında, mütevekkil ve münezzeh (salim) bir gönül gibi bir tarafa yaslanmış, geçtiği sulara inci ve nur döşeyen çarkları onların bu masum cümbüşlerini ahenkleyerek ilerlerken kaptan kulesinden bu bahar güneşinin altında rüzgarlana rüzgarlana Çanakkale ufuklarına koşan bu şataret (şenlik) bezmini (sohbet meclisi) samimi bir tecessüs (tahkik) neşesi ile takip ediyordum.

Her kaptan az çok bir deniz şairidir. Mavi enginler, daima bu hayallerin aşına ve davetkârıdır. Dalgalar; billur çırpıntılar, fısıltılı kumsallar onlara ahenk ve kafiye söyler. Bütün yıldızlar bize mahrem, en renkli ve altınlı tuluğlar (güneşin doğuşu) bizim, en haşmetli gurublar (güneşin batışı) bizimdir. En nurlu mehtapların füsün ve hülyası bizim başımıza yağar, pusulalarımızın önüne cennet yolları serer. Biz denizciye bu kadar ruhu yumuşatan, hassasiyeti incelten ihsanlar biraz çoktur diyeceksiniz. Fakat kapkaranlık geceler, ölüm uluyan fırtınalar, bir guyya siyahlığıyla açılan korkunç dalgalarda bizimdir... Biz mezarımızın üstünde gezdirdiğimiz hayatımızı şiir ve hülya ile süslemeyi biliriz. Şiir ve hülya, altımızdaki mezarı örten, bize onu gizleyen, unutturan çiçeklerdir. İşte bizi biraz fazla neşeli kakkahacı eden felsefe. Onun için her kaptan biraz şair ve her bulduğu ufkun kalbi olan kulesi ona hücre-i san'attır.

Bu mübarek Türk denizinin Nisanını teneffüs ederken benim ve ebediyyen benim olan bu güzellikler kaynaşan muhit karşısında bir gurur hissiyle doluyordum. Sonra kaderin bu kanlı imtihana hayat ve ebediyyeti namına davet ettiği Osmanlının cesur ve mütevekkil evlatlarını bu davetin şitâb (hızlı, süratli) ve icabet yolunda bu kadar mesud ve pervasız görmek beni ifade edilmez hisler, düşünceler içinde taşıyordu. Sultan Hisar'ın mütevazi kulesinde bu taşkın ve mukaddes istigrak (dalgınlık) dakikaları geçiyordu. Fakat gemici teyakuzda, ihtiyarsız vazifesine devam ediyormuş. Beni daldığım hisli yollarda yalnız bırakmıyor. Arkamdan siyanetkâr (koruyucu) bir takiple geliyormuş. Birden bire uzakta denizin gümüşlendiği bir noktasına işaret etti. Oradan geniş bir nefesini almak isteyen bir balık gibi bir torpedo dışarı atılmış, sular üzerinde sekerek vapura geliyordu. Hemen 38'i haberdar ettim. Sanki bir bahar ormanı üzerinden bir doğan geçmişti. Davul, zurna, türküler ve kaşıklar her şey sustu. O, doğru bir manevra ile kurtulmuştu. Ve ben, bu mavi cennette yaşayan masum adamların saadetini zehirlemeye gelen bu şeytani düşmanı boğmaya koşuyordum.

Denizin tılsımlı, lacivert mantosuna bürünmüş, görünmez düşmanı bulmak için akşama kadar denizleri alt – üst ettim. Yoktu, bir görünmeye cesaret edemiyordu.

Rumeli kıyıları esmerleşmişti. Gelibolu'nun gam ve düşünceler ilham eden akşam gölgelerine sokulmuş temiz ve vuzuhlu manzarasının hüznü bir güzelliği vardı. Anadolu'nun alını, güneşin altınlarıyla henüz aydınlı. Dalgalar, artık mor ve eflatundular. Bu akşam güzellikleri temaşadan, bu temiz ve hayatlı havayı teneffüsten düşmanları mahrum bırakmak, onları mahvetmemek yeisi yanında küçük bir teselli idi.

Şikarsız (avsız) ve numid (ümitsiz) bir akşam oldu. Güneş hasretli Ak Denizin kararmış sularına gömülürken ruhumda müzdad

(çoğalmış) bir kederle ondan, bir gün bu dalgalara, gecelere bürünen esrarlı düşmanı bir dakika karşımda göstermesini rica ediyordum. Ve o, kocaman altınbaşını ufkun parlak atlaslarına koyarken geniş ve aşık bir tebessümle vâdediyor gibiydi.

16 Nisan Perşembe

Üç gündən beri Maydos ile Çanakkale arasında taht el- bahr (denizaltı) tarassud ediyorduk (gözetliyorduk). Sultan Hisar, dumanları uzun ve sevdavi saçlar gibi uçarak iki sahil arasında ağır ağır nazlı ve hıraman (salınarak) dolaşıyordu. Uzaktan belki suların arzusuna bırakılmış bir keyif vapuruna benzetiliyordu. Etrafımızda harbi hatırlatacak hiçbir manzara yoktu. Yalnız Maydos, dört gün evvele kadar, bir inci sırasıyla dizilen beyaz evleri tuluğlara (güneşin doğuşuna) sedef tebessümlerle uyanırken şimdi yanmış, yıkılmış, mezardan çıkmış bir çene sırtkanlığıyla harbe, ölüme timsal oluyordu. O beyaz Maydos üzerine çöken bu siyah ve harap sükundan biz on iki Nisan vahşet-i faciasının vaveylalarını hala duyuyorduk. Maydos, şefkat ve insaniyet, imdat ve huzur manalarıyla çırpınan hilal-i ahmer (kızılay) bayraklarının gölgesinde, bu hayat ve hürriyet mücadelesinde düşen yaralılarımızı penah oluyordu. Beşeriyetin ihtiraslarıyla kan bulanmış gözleri buraya çevrilince rahmani bir lema (parıltı) ile duyulacaktı. Bu maddi ufuklarından yalnız hür ve müstarih teneffüs temini uğrunda mevcudiyeti kan sızan bir milletin o beyaz bayraklar altında ıstıraplarına sükun ve teselli saran gençliğine her kalp hürmetkar olacaktı. Fakat İngiliz teyyareleri bu hastahaneler üzerine zulüm ve vahşet yağdırdılar. İngiliz gemilerinin cinayetskâr topları, yaralı olanlarını göğsüne basmış bir valide kutsiyetiyle sahile uzanan bu beyaz kasaba üstüne volkanlar kustu. Orada kıyametten bir saat geçti. Bu kıyamet kasırgasının gönülleri sarsan vaveylası içinde ne kadar hasta teneffüsler dindi, ne kadar yaralı feryatlar sustu. Biz gemimizle bu İngiliz şaheseri karşısında idik. Yumruklarımız sıkılmış, çeneler kilitli, insaniyetin en bedbaht gözleriyle medeniyetin bu kızıl

çehresini hakiki hatlarıyla gördük. Sonra enkaz altından bize haykıran acz-i insaniyetin acısına koştuk.

O akşam gönlümüz yaralı ve yorgun, Ak Deniz'in uzaklarına kan ağlayan bir gurubla Maydos'dan bu sabah evlatlarının huzurundan müsterih ve tesellili validenin artık kül ve mezar olan beyaz han-ı manından ayrılırken hepimizin kalbinde mazlum bir kin ve intikam köpürüyordu.

Mehtaplı geceleri, boğazın zemzemli suları üzerinde ay önümüze müzehheb (yaldızlı) ve emelli yollar açıyordu, ve enginde asatiri bir atik geziniyordu. Fecre doğru atik ziyaları sahillerden, enginden dolanarak bir noktadan kaynaşıyordu. O zaman altun postu üstünde asatiri güzel "*Helle*"yi hatırladım. "*Helle*"yi bir daha iade etmeyen bu tarihi cereyan asırlarca onun hazin yadıyla akmıştı. Fakat, Türk saltanat ve istilasını Rumeline geçiren Şehzade Süleyman Paşa'nın ümid ve zafer yüklü sallarına yâr ve yoldaş bu deniz artık dalgalarında fahr ü mübahat çağılayan bir ahenkle Türkün i'tila fesanelerini enginlere, tarihlere, tepelerine bir mübhemiyet (gizlilik) sarmış sisleri içinde 5 Martın mahuf (tehlikeli) gulguleleri, sularının reşâşelerinde (serpinti) bize tarihi söyleyen sesler veriyor, rüzgarları ne kadar bizim ruhlarımızla meşbu', ne kadar bizim mefahimizi fısıldıyan terennümlerle dolu idi. Mehtaplardan düşmanın istifade etmesini yeğliyorduk. Fakat üç gün üç gece Sultan Hisarın güvertesinde harbin telaşlı şetaretini uyandıracak bir hadise olmamıştı. Biz, biraz deniz ve ihtisasa kanmış, fakat gizli düşmandan tecessüs ve gayzımızı (intikam, kin) tatmin edememekten mütevellid bir boşlukla hala sahilden sahile seyrediyorduk.

17 Nisan 331 – Cuma

Sabaha karşı bizim yerimize vazife almaya gelen torpidoya yanaştım. Bize doğruca İstanbul'a avdet emri gelmişti ve arkadaşım, dün yolda geçirdikleri bir harp hadisesini haber veriyordu.

Dün akşam Karaburun önlerinde bir taht el-bahr (denizaltı)'e tesadüf etmişler, aralarında yarım saatlik bir muharebe olmuştu. Fakat gurup düşmanı ellerinden kurtarmıştı.

Kamarasının tepesinden sızan ilk sabah aydınlıklarıyla hoş bir imtizac (karmaşık şekiller) yayan sigarasının bol dumanları arasında bunu anlatan sesinde nasıl heyecanlı bir telehhüf (pişmanlık) vardı. Onu dinlerken fikrime bir tasmim (karar) koyuyordum. Dönüşte onların bahtsız geçtikleri sulardan gidecektim, ve o taht el- bahri henüz Marmara sabahının baharına doymamış, güneşli bir hava ihtiyacı içinde bastıracaktım. Bu tasmimin azmiyle meşgul, onu lakayd dinler görünürken birden bire kalktım. Arkadaşımın elini kuvvetle sıktım. Ve her halde latifeye benzemeyen bir sesle, biz kalkıyoruz, onu arayıp bulacağız, batırıp geleceğiz, dedim. O dakika kalbinin ilhamlarına biraz mağrur bir kâhine benziyordum.

Gün doğuyordu. Ufukları bir gaze (kıızılık) gibi saran beyaz, nurlu bir sis vardı. İlk ziyalar bu beyaz sis tülü üzerinde ince altın nesecler (dokuma) yapıyordu. Hava sakin ve sessiz, deniz durgun ve suskundu.

İstanbul'a dönüyorduk. İkinci kaptan yanımda; gemiye her zamanki kısa yolu tayin ediyordu..

- *Sultan Hisar başka yollar arıyor*, dedim, başımı kaldırdı, maksadımı gözlerimde aradı. Orada istediği manayı bulmuştu ki yüzünde bir sevinç gülümsedi.

Ekseriya düşman taht el-bahr (deniz altı)lerinin dolaştığı bildirilen mevkileri arayarak gidiyorduk. Karaburun hizalarında idik. Erdek körfezine ve adaların arasına girerek o suları tarayacaktık. Uzaktan Marmara adası şimalinde sisler arasında hafif bir gölge belirdi. Varda Pandira'nın "*ufukta bir tekne var!*" sedası Sultan

Hisarı'nın bütün kulaklarında çınladı. Mürettebatın şahin gözleri bir noktaya dikildi. Olanca süratimizle o cihete doğru seyre başladık.

Bahar sislerinin verdiği inkisar (kırılma) ile bu tekne denizin üstünde heyulaî bir cesametle (irilikle, büyüklükle) görünüyordu.

Bizim o tarafa hücumumuzla teknenin alçalması ilk ümit oldu, dürbünlerimizin sa-i ruiyetine (görüş mesafesi) girince bütün ağızlardan:

- *Taht el-bahr, taht el-bahr* ! avazı fırladı. Her halde Kristof Kolomb'un ilk kararı gören tayfaları bundan daha büyük bir meserretle (neşeyle) bağrıışmamışlardı.

Toplar, torpidolar hazır, makineler olanca kudretini sarf ediyor, ufacık Sultan Hisar bir an evvel şikarını yakalamak için bir atmaca gibi süzülüyordu.

Saat	dakika
8	20

Topumuzun sahe-i te'sirine girmiştik ki koca tekneden hiçbir eser, bir iz kalmamıştı. Güneşle yıkanan geniş Marmara'nın müstehzi (alaycı) boşluğu ortasında idik. Bir müddet güvertede düşmanı kaçırdığına mahzun asabi bir sükut oldu.

Saat	dakika
8	40

Küçük bir Türk gemisinin belki bir az nümayışkâr tehdidi ile bütün sulara gömülü kalmak, gurur ve ihtirasına bütün dünyayı esir etmek isteyen bir düşman için ölçüsüz bir ayıp olurdu. Bir de bu kadar faik ve vesaitine rağmen bir daha görünmemesini meslek namına hiç af etmezdim.

Her halde o sahalarda tekrar çıkmasını ümit ettiğimden atmaması melhuz (muhtemel) torpidosundan gemimi siyanet (kaçmak) için devirler yaparak taharriyatımızda devam ediyorduk.

Birden bire sancak tarafımızda iki bin metre mesafeden periskopu görüldü. Hemen üzerine hücumla:

- Periskopu üzerine ateş ! emrini verdim. Gayet seri atılan mini mini toplarımız henüz dördüncü mermisini hediye etmişti ki periskop içeri alındı.

Sancak topu nişancısı Edremitli Ömer onbaşının attığı iki mermi de isabet – teressüd olunmuştu.

Dalan taht el-bahre karşı icab eden manevrayı yapıyordum. Periskop tekrar bin beş yüz metreden yavaş yavaş sath-ı bahre (deniz yüzeyine) çıkmaya başladı. Tabi hücum ve süratli ateşle karşıladım. Bu esnada bize bir torpedo atmıştı. Hemen manevra yaptım. Torpedo kış tarafımızdan bir kuduz köpek gibi gayzlı köpükler saçarak gür ve şuursuz kafasının aldığı istikamete hüsrânını götürdü.

Düşman yalnız müdafa değil, aynı zamanda taarruz fikrinde idi. Biz şimdi daha kinli ve daha savletkâr olduk.

Birincisinin isabetsizliğini görerek şaşırın düşman ikinci torpidosunu hedefinin cihetini tayin etmeksizin atmış olmalıydı ki bizden pek uzak geçti.

Saat	dakika
9	45

Kahhar isabetlerle hedefini bulmakta yanılmayan mermilerimizden müteessir olan düşman suyun üzerine çıkarak

bizimkilerden daha büyük çapta olan torpillerini kullanmak mecburiyetiyle beş yüz metre yakınıımızda müthiş bir balina balığı çevikliği ile sat-1 bahre (deniz yüzeyine) fırladı ve deniz üstünde kaldı.

Kaçmayan, torpidolarıyla bir iş göremeyen düşman toplarıyla hiçbir netice elde edemezdi. Toplardan korunmak için ona gayr-i müsait vaziyetler almakla beraber üzerine süratle ateş ediyorduk. Mermi ve kurşun yağmuru altında bulunan düşman topunu kullanmağa imkan vermeyeceğimizi anladı ve çaresiz yine süratle daldı.

Saat	dakika
10	5

Neden sonra, uzakta, üç, dört bin metre mesafede kulesine isabet eden mermilerin açtığı yaralardan su girmemek için kulesinin bir kısmı dışarıda olduğu halde kaçmaya çalıştığını gördük. Yine üzerine hücum ettik. Yine toplar ateş eylemeye, isabetler tevali etmeye başladı.

Bu sefer pek ağır dalıyordu. Her halde sakatlanmıştı. Kumanda köprüsünden askere bağırdım:

- *Gayret arslanlarım düşmanın işi bitiyor. Yine dalmıştı.*

Düşünüyorum. Mermilerimizin bir çoğunun isabet ettiği muhakkak olan tekne hala dalmasında ve seyrinde devam ediyordu. Ufacık mermilerimizin büyük ve kuvvetli olan tekneye mühim bir hasar yaptığına zahib (fikre uygun) oluyorum. O halde, düşmana aman vermemek için son bir çare kalıyordu. Fakat bu, şüphesiz Sultan Hisar için de tehlikeli olabilirdi. Müsademeye karar vermiştim. Bir daha çıkmasına muntazır olarak:

- *Müsademeye hazır olun !* kumandasını verdim.

Saat	dakika
10	30

Yüze çıkar çıkmaz ikinci defa topunu isti'male (göndermeye) hazırlıyordum. Top atışına devam ederek müsademe hücumuyla üzerine atıldım. Duman kısımlarına bindirecektim, o tarafı perüvamıza (geminin baş tarafı) almıştım.

Mürettebat müsademe paletini hazırlamışlar, alınlarında sakın ve ulvi bir vakarla müsademeyi bekliyorlardı. Topların, kısa, kesik, yıldırımlı tarakaları devam ediyordu. Makineler gemiyi titreten mütehevvir (coşkun) gürültülerle işliyor. Sultan Hisar, mürettebatının azim ve heyecandan canlanmış, kükremiş gibi kendinden on misli büyük şikâri üzerine çalاک (süratli) ve gayzlı (kızgın) gidiyordu.

Biz yaklaştıkça büyüyen, yükselen koca siyah tekne, şaşırılmış, hissiz bir halde son dakikaya muntazır gibiydi. Bu uzun mücadele tam son ve korkunç bir darbe ile bitiyordu. Önümüzde gayet sarih bir hareketle dalgalara gömüldü.

Birkaç dakika sonra bizim pek yakınımızdan süratle denizin üzerine fırladı. Şiddetle sarsıldık. Acaba altımızdan çıkarak bizi devirmeyi mi istemişti.

Şimdi bir de aczin, o zavallı silahını tecrübe edecekti. Hile, baş taraftaki kaportadan bir nefer bize beyaz mendil sallıyordu. Şüphesiz bizi bununla meşgul ederken intikamını almak teşebbüsünde bulunacaktı:

- Ateşe devam ! kumandasını tekrar ettim. Toplar ve mavzerler yine harp növbetini vuruyorlardı. Nihayet bütün mürettebat kaportalardan dışarı fırladılar.

- Hurra , hurra !

Ellerinde beyaz mendiller, kollar yukarıda güverteye dizilmişlerdi.

- Hurra , hurra !

Mendil sallıyorlar, kule içerisindeki zabitan İngiliz bandırasıyla teslim işareti veriyorlardı.

- Hurra , hurra !

Bir dakika kendimizden geçmiş gibiydik. Bu manzara karşısında benliğimizi unutmuştuk. Vazifemizin bittiği noktada şahsiyetimiz de susmalıydı. Artık biz onlara muhatap değildik.

“Denizlerin yegane hakimi İngilizler” İmparatorluğunun ufkunda güneş gurup etmeyen İngilizler, memleketimizin hudud-u tabiyesi denizlerdir ve denizler bizimdir; diyen İngilizler, kendilerinden büyük millet, onlardan kavi hükümet tasavvur edemeyen İngilizler Türkün fedakârlığı önünde mağluptu. Ve Saint George’un muhteris haçını taşıyan İngilizler bandırası necm (yıldız) ve hilalin âsmâni vekarı önünde ser-nigundu (makus, baş aşağı). Bu bizim şahsiyetimizin fevkinde bütün sevgili vatana râci’ mefheretlerdi (iftihar)”.

Sancak: Başlarımızın üstünde, kalplerimizin heyecanlı sevinçlerini tenzîr eden al çırpınışlarıyla bu zaferi Marmara’nın mavi ve mesud genişliklerine yayıyordu. Gözlerim iki sıcak ve vecd ve teheyyc kadresiyle, bayrağımın ebedi bir şaşaya müstağrik mavi ve samimi Marmarasına ve bu sahar denizi der-aguş eden kibriya-yı

kudrete teabbud (ibadet) ve şükran hisleriyle dakikalarca mevkuf kaldı.

Taht el-bahr (deniz altı) ağır ağır derin ve müzellem mezarına inmişti ve iki buçuk saat devam eden mücadeleye artık hitama ermişti. Üç zabıt ve yirmi dokuz askerden ibaret mürettebatı Sultan Hisarın güvertesine alındığı vakit miskin bir hayat içinde, nasıl oldu da böyle küçük toplu ufak bir tekneye teslim mecburiyetinde kaldıklarına hem mahcup, hem de müttehir idiler.

Beş gün evvel otuz sekizi safdil seyir anı esnasında boğmak isteyen, dün arkadaşımınla harbe cüret eden bir taht el-bahirdi. Tesadüfte beni arkadaşımın ettiğim vaadde vefasız bırakmadı. Bütün mürettebat bu mu'kini İngilizlerin gözümüzün önünde Maydosa yadıkları alçak ve kanlı tecavüze asıl bir intikam bildi.

Narin ve semavi minareleriyle, her renkten evlerinin şerefi ruhlarına munis ve şiirli izdihamı. Yeşil surlar, mavi kubbeler arasında sancaklarıyla donanmış, bacalarından keyifli dumanlar savrulurken ipek köpükler içinde uzun bir hasretin vuslatına koşuyor. Tarihin mefahir hatırat denizlerinde hayal kuruyordum. O, derya cevelanlarına malikane yapan eski Osmanlı donanmalarını tahayyül ettim. Onların, zapt edilmiş düşman kalyonları, çekdirileri yedeğe takılı, küreğe vurulmuş binlerce esir bütün sahillerin hazinelerini payı tahta getiren nasıl mutantan ve ihtişamlı avdetleri vardı. Bizans ufuklarını bir Türk ve Osmanlı şehri yapan bu azimetli kubbelerin çoğu büyük deniz zaferlerinin birer abidesi; Ak Deniz ganaiminin semalarda ebediyeti bulmuş birer yâdigâr değil miydi ? Bu düşünce serverimin kanatlarını kırmıştı. Benliğim küçülmüştü. Mahzundum. Başımın üstünde Sultan Hisarın zafer süslerini çok görür gibi oldum. Bir hiç için kalplerimizde çırpınan bu meserretleri (sevinç); ne kadar manasız buluyordum. O zaman aziz arkadaşlarımın, sevgili efradımın harpte gösterdikleri

fedakarlık gözümün önüne gelmişti. Onlar göğüslerinde ecdadının ruhuyla dövüşmüşlerdi. Aynı ateş ve iman ile ölüme pervasız ve hakaretli, karşı koymuşlardı. Demek ki mazi ölmemiş, durmamış, gençliğin kanında, ruhunda devam ve teali ediyor, yüksek ve şerefli istikballere doğru gidiyordu. Hemen teselli ve ümitle dolmuştum.

Esirleri, İngiliz haysiyet ve gururundan alınmış bu naçiz ganimeti sevgili gazi padişahımın taht-ı eşiğine teslim ederken kalbimde vazifesini yapmış bir askerin derûni huzurundan başka bir his yoktu.

Müstensihi
Rabbani Fehmi